

GRUPUL ETNIC GERMAN DIN ROMÂNIA ȘI SERVICIUL SPECIAL DE INFORMAȚII (1940-1944)*

Ottmar Trașcă**

Abstract: One can safely state that the «Andreas Schmidt era» (1940-1944) could be considered one of the most *difficult* periods of the history of the German minority in Romania. From the very beginning, the activity of Nazi controlled organization entitled the German Ethnic Group in Romania and its leader (Andreas Schmidt) was perceived by the Romanian authorities with suspicion and concern. This concern was legitimate since the aggressive policies of the leadership of the German Ethnic Group in Romania led to increasing tensions between the latter, on one side, and the Romanian authorities and the Romanian local population in mixed Romanian-German communities, on the other side. Consequently, the Special Intelligence Service (Serviciul Special de Informații, one of the Romanian secret services in the interwar period), the intelligence service of the Romanian army (entitled in Romanian: Secția a II-a Informații a Marelui Stat Major), the General Inspectorate of the Gendarmerie, and the General Directorate of the Police kept under close surveillance the hostile activities of the German Ethnic Group towards the Romanian state. The reports of these aforementioned intelligence institutions emphasized the totalitarian character of the German Ethnic Group in Romania and illustrates how this Nazi controlled organization turned under the leadership of Andreas Schmidt into an effective tool of the Third Reich in South Eastern Europe.

Keywords: German Ethnic Group, Romania, Third Reich, Național-Socialism. Romanian Secret Service

Evoluția minorității germane din România în perioada 1933-1940 a fost determinată în bună măsură de apariția și extinderea ideologiei național-socialiste. Influența exercitată de curentul nazist și-a pus amprenta în primul rând asupra manierei de exprimare a minorității germane în cadrul vieții politice din România, rezultatul fiind radicalizarea treptată și continuă a discursului său politic, îndeosebi în anii 1938-1940. În ceea ce privește atitudinea adoptată de minoritatea germană față de statul român în perioada de referință, aceasta a fost influențată evident atât de evoluțiile politice interne, cât, mai ales de contextul internațional marcat de ascensiunea Germaniei național-socialiste. Dacă în anii 1933-1937 liderii minorității germane au susținut cu fiecare prilej important necesitatea promovării unei atitudini loiale în raport cu statul român, în schimb, în perioada 1939-1940, ca rezultat al instaurării hegemoniei celui de-al III-lea Reich pe continentul european, conducerea

* This work was supported by a grant of the Romanian Ministry of Education and Research, CNCS – UEFISCDI, project number PN-III-P4-ID-PCE-2020-2081, within PNCDI III.

** Cercetător științific I, dr., Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române; e-mail: otrasca@yahoo.com; <https://orcid.org/0000-0002-5520-3222>

minorității germane din România a adoptat o atitudine tot mai intransigentă, loialitatea față de Berlin trecând în prim plan¹.

Agravarea situației interne și internaționale a României în vara anului 1940, determinată de efectele pactului Molotov-Ribbentrop, victoriile militare obținute de Wehrmacht în vest, respectiv cedările teritoriale în favoarea URSS, Bulgariei și Ungariei, a fost abil speculată de conducerea celui de-al III-lea Reich, ce a impus guvernului de la București acceptarea unor noi concesi de natură economică și politică, printre care s-a numărat inclusiv „reglementarea” statutului minorității germane din România în conformitate cu proiecțiile Berlinului în acest areal geografic. Această din urmă cerință este pe deplin explicabilă dacă luăm în considerare interesul constant manifestat de conducerea Germaniei național-socialiste în privința etnicilor germani aflați pe teritoriul altor state, respectiv rolul rezervat acestora de către Berlin în atingerea obiectivelor sale politice, economice și militare. Din acest punct de vedere România – pe teritoriul căreia locuiau la 1 ianuarie 1940 un număr de 782.283 de etnici germani, reprezentând 3,9% din totalul populației² – nu avea să constituie o excepție de la regulă. În consecință, concomitent cu pronunțarea celui de-al doilea arbitraj de la Viena din 30 august 1940, șeful diplomației germane, Joachim von Ribbentrop, a impus ministrului de Externe român, Mihail Manoilescu, semnarea unui protocol referitor la situația juridică a minorității germane de pe teritoriul României, prin care autoritățile române își luau angajamentul: 1) de a trata „egali în toate privințele” pe membrii Grupului Etnic German; 2) de a asigura acesteia posibilitatea menținerii și dezvoltării caracterului ei german, potrivit deciziilor adoptate la Alba-Iulia în 1918³.

Aplicarea prevederilor protocolului din 30 august 1940 avea să fie favorizată de evenimentele majore derulate în România în lunile septembrie-noiembrie 1940, respectiv abdicarea regelui Carol al II-lea, preluarea puterii de către generalul Ion Antonescu, instaurarea regimului național-legionar, sosirea Misiunii Militare

¹ Pentru evoluția minorității germane în perioada 1933-1940, vezi îndeosebi Wolfgang Miede, *Das Dritte Reich und die Deutsche Volksgruppe in Rumänien. 1933-1938. Ein Beitrag zur nationalsozialistischen Volkstumspolitik*, Bern-Frankfurt am Main, 1972; Karl M. Reinert, Fritz Cloos, *Zur Geschichte der Deutschen in Rumänien 1935-1945. Beiträge und Berichte*, Mit einem Vorwort von H.W. Loew, Bad Tölz, 1988, p. 1-49; Johann Böhm, *Die Deutschen in Rumänien und das Dritte Reich 1933-1940*, Frankfurt am Main-Berlin-New York-Paris-Wien, 1999; Vasile Ciobanu, *Contribuții la cunoașterea istoriei sașilor transilvăneni 1918-1944*, Sibiu, 2001, p. 179 și urm.; Paul Milata, *Zwischen Hitler, Stalin und Antonescu. Rumäniendeutsche in der Waffen-SS*, Köln-Weimar-Wien, 2007, p. 11-77.

² Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Cabinet Militar, dosar nr. 43/1940, f. 5. Institutul Central de Statistică „Germanii din România”. În urma cedărilor teritoriale din vara anului 1940, numărul etnicilor germani de pe teritoriul României s-a diminuat la 525.000 reprezentând 4,0% din totalul populației. [infra: ANIC, fond PCM-CM].

³ Vezi textul protocolului, în Politisches Archiv des Auswärtigen Amtes Berlin, *Zwischenstaatliche Verträge Nr. 4, „Wiener Schiedspruch der Deutschen und Italienischen Regierung über die zwischen Rumänien und Ungarn schwebenden Fragen des von Ungarn abzutretenden Gebietes nebst den dazu gehörenden Vereinbarungen vom 30. August 1940”* [infra: PAAAB]; *Akten zur deutschen auswärtigen Politik 1918-1945, Serie D: 1937-1945, Band X Die Kriegsjahre, Dritter Band 23. Juni bis 31. August 1940*, Frankfurt am Main, 1963, documentul. nr. 413, p. 484.

germane și nu în ultimul rând, aderarea României la Pactul Tripartit (23 noiembrie 1940). Aceste evoluții au plasat România în mod ireversibil în sfera de influență a Germaniei și au oferit totodată Berlinului posibilitatea intervenției directe în destinul etnicilor germani din România, rezultatul fiind în următorii 4 ani extinderea și consolidarea continuă a statutului privilegiat al minorității germane, respectiv transformarea treptată și ireversibilă a acesteia într-un exponent al politicii celui de-al III-lea Reich în acest areal geografic. Prima consecință a evenimentelor enumerate anterior a fost reprezentată de schimbările survenite în cadrul conducerii, respectiv înlăturarea vechilor lideri – considerați „moderați” de către Berlin – și înlocuirea acestora prin persoane cu convingeri național-socialiste radicale, obediente, dispuse să urmeze necondiționat dispozițiile primite din partea conducerii Reichului. Prin urmare, conducătorul minorității germane, dr. Wolfram Bruckner⁴, a fost înlocuit în 22 septembrie 1940 cu un personaj aflat în plină ascensiune, respectiv Andreas Schmidt⁵. Numirea acestuia din urmă în calitate de Volksgruppenführer – un tânăr de 28 de ani, șters, fără experiență politică, dar cu numeroase conexiuni și relații la nivelul conducerii superioare SS⁶ – a provocat

⁴ Archiv des Siebenbürgen-Instituts Gündelsheim, AXII-3/5, 12. Interview mit Herrn Dr. Wolfram Bruckner, dem ehemaligen Volksgruppenführer der deutschen Volksgruppe in Rumänien von 1939-40, zu dem Thema: „Die Entwicklung des Deutschtums in Rumänien 1933-44” am 11.10.1969.

⁵ Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității București, fond Informativ, dosar nr. 262164 (Andreas Schmidt), vol. 2, f. 7. Scrisoarea din 22.09.1940 a șefului Volksdeutsche Mittelstelle, SS-Obergruppenführer Werner Lorenz, adresată lui Andreas Schmidt [infra: ACNSAS].

⁶ Vezi în acest sens, autobiografia redactată de Andreas Schmidt la 06 februarie 1944, publicată de Paul Milata, *Der Lebenslauf des „Volksgruppenführers” Andreas Schmidt*, în: „Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde”, 28 (2005), p. 70-76; *Diplomați germani la București 1937-1944. Din memoriile dr. Rolf Pusch, atașat de legăție și dr. Gerhard Stelzer, consilier de legăție*, traducere de Ileana Sturdza și Cristian Scarlat, ediție îngrijită, note, indice și selecția materialului ilustrativ de Cristian Scarlat, București, 2001, p. 133. Potrivit istoricului german Heinz Höhne, Andreas Schmidt era un „ultranazist, prototipul tânărului fanatic, îmbătat de cultul lui Hitler”: Heinz Höhne, *Der Orden unter dem Totenkopf. Die Geschichte der SS*, München, 1984, p. 425. Într-o însemnare din 1941, Corneliu Coposu, fost coleg de clasă la liceul din Blaj cu Andreas Schmidt, îl descrie în felul următor pe liderul Grupului Etnic German: „Îmi aminteam de figura lui veșnic stânjenită de timiditate și de conștiința mediocrității. Codaș în clasă, înotase cu mari dificultăți prin disciplinele școlare și exigența exagerată a școlii pe care o frecventaserăm împreună. Andrei nu avea niciodată opinii proprii și se ralia fără rezerve la părerea interlocutorului. Nu era prieten apropiat cu nimeni, dar nici inamici personali nu avea. Colegii luaseră obiceiul de a nu ține seama de el și de a lua în numele lui hotărâri, pe care el le accepta fără rezervă. La fiecare sfârșit de an, Schmidt pleca în vacanța de vară apăsător de una sau două corigente și promova clasa doar la începutul noului an școlar. La tezele trimestriale și extemporale copia sânguinos după elaboratele mele, fiind înzestrat cu o vedere deosebit de bună, de la distanță. Îmi amintesc că în clasa a VI-a de liceu, profesorul de germană, Iuliu Maior, l-a surprins copiind teza trimestrială de sfârșit de an despre poezia patriotică a lui Schiller și, plin de indignare, l-a lăsat corigent la limba germană, blamându-l pentru faptul că nici măcar la limba maternă nu este în stare să se descurce onorabil și «fură» lucrarea de la un român. Altminteri Schmidt fusese un coleg bun. Nu pâra niciodată. Era solidar cu clasa și la bune și la rele. Nu făcea opinie separată și lăsa impresia că originea lui săsească îl handicapează. Asta înainte cu 10 ani. Acum, afixa o alură prezumpțioasă, pășea apăsător, vorbea cu aplomb și multă siguranță, sentențios și cu emfază”: Corneliu Coposu, *File dintr-un jurnal interzis, 1936-1947*, 1953,

consternare în rândul cetățenilor români de etnie germană din România, fiind primită cu rezerve nedisimulate de către personalitățile marcante, respectiv de fosta conducere politică, economică și culturală a minorității germane⁷. În cei aproximativ 4 ani de conducere, Andreas Schmidt a transformat Grupul Etnic German din România într-o organizație politică totalitară, inspirată de modelul național-socialist. Mai mult, rolul său de lider al minorității germane din România în perioada septembrie 1940-august 1944 nu s-a limitat doar la transformarea Grupului Etnic German într-o organizație subordonată total Berlinului, ci, prin relațiile cultivate la nivelul conducerii superioare a SS, el s-a considerat un fel de „supraveghetor al Führerului în România”⁸. În mod previzibil, stilul de conducere implementat de Andreas Schmidt împreună cu colaboratorii săi apropiați s-a reflectat în primul rând în cadrul evoluției minorității germane în cursul celui de-al Doilea Război Mondial și epoca postbelică, cu efecte vizibile până în prezent. De asemenea, asumarea obiectivelor politice și militare ale celui de-al III-lea Reich precum și tendințele de transformare a Grupului Etnic German într-un veritabil „stat în stat”, au provocat o degradare continuă a relațiilor cu statul, respectiv autoritățile centrale și locale românești, fapt ce s-a repercutat inclusiv la nivelul raporturilor interumane, dintre populația română și cea germană. Mai mult, datorită sprijinului de care se bucura din partea unor lideri proeminenți ai SS-ului, Andreas Schmidt a adoptat o atitudine arogantă inclusiv în relațiile cu celelalte servicii și oficialități germane prezente în România, ceea ce a condus la numeroase fricțiuni între Legația germană și Grupul Etnic German, respectiv *Auswärtiges Amt* și conducerea superioară a SS.

Ca urmare a dispozițiilor primite din partea „*Volksdeutsche Mittelstelle-Oficiul Central pentru Etnicii Germani din Străinătate*” (VoMi), Andreas Schmidt a demarat la scurt timp după preluarea puterii reorganizarea structurilor de conducere ale minorității germane, ceea ce a marcat în mod oficial începutul procesului de „alinieri”

1967-1983, ediție îngrijită și prefată de Doina Alexandru, București, Edit. Vremea, 2014, p. 210-211. Însemnarea din 27 decembrie 1941.

⁷ Vezi în acest sens, Johann Böhm, *Das Nationalsozialistische Deutschland und die Deutsche Volksgruppe in Rumänien 1936-1944. Das Verhältnis der Deutschen Volksgruppe zum Dritten Reich und zum rumänischen Staat sowie der interne Widerstreit zwischen den politischen Gruppen*, Frankfurt am Main–Bern–New York, 1985, p. 123 și urm.; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 238; Vezi de asemenea PAAAB, Rumänien, Band 15, R 29.711, E. 187415-187420. Bericht Nr. 13/44 geh. des deutschen Konsulats Kronstadt vom 03.04.1944 betreffend Volksgruppenführer Andreas Schmidt, gez. Wilhelm Rodde; De exemplu, într-un memoriu din 16 februarie 1944 adresat consulului general dr. Walter Lierau, Emil Neugeboren arăta faptul că arăta faptul că a luat la cunoștință cu „surprindere” numirea lui Andreas Schmidt și cu speranța că acesta „urma să fie un fel de ofițer de legătură între conducerea național-socialistă din Reich și noi”: PAAAB, R 100543, Rumänien deutschumsfeindliche Maßnahmen, Deutsche Volksgruppe, Romanisierungstendenzen vom 1937 bis 1944. Schreiben vom 16.02.1944 an Herrn Generalkonsul dr. Walter Lierau, gez. Emil Neugeboren.

⁸ Martin Broszat, *Deutschland–Ungarn–Rumänien. Entwicklung und Grundfaktoren nationalsozialistischer Hegemonie und Bündnispolitik 1938-1941*, „Historische Zeitschrift”, München, Band 206, Februar 1968, p. 94-95.

(Gleichschaltung) al Grupului Etnic German din România, prin preluarea și aplicarea fidelă a modelului politic, economic și cultural existent în Germania⁹. Astfel, în urma înțelegerii încheiate cu Garda de Fier, principalul partener de dialog din cadrul guvernului național legionar în perioada septembrie 1940-ianuarie 1941, în cadrul unei ceremonii fastuoase desfășurate la Mediaș în 9 noiembrie 1940 era înființat „Partidul Muncitoresc Național Socialist German al Grupului Etnic German din România (PMNSG al GEG)–NSDAP der DVR (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei der Deutschen Volksgruppe in Rumänien)”, prilej cu care Andreas Schmidt a prezentat inclusiv principiile ce aveau să stea la baza noului statut juridic al Grupului Etnic German¹⁰. În legătură cu acest eveniment se cuvine a fi remarcat faptul că apariția noii structuri politice de factură nazistă a etnicilor germani contravenea prevederilor legislației românești aflată în vigoare la data respectivă, ce interzicea activitatea organizațiilor și partidelor politice. Această situație paradoxală se explică prin faptul că aprobarea proiectului de statut al Grupului Etnic German – anunțat și redactat de Andreas Schmidt în cursul lunii octombrie 1940¹¹, modificat de comun acord cu vicepreședintele Consiliului de Miniștri Horia Sima în primele zile ale lunii noiembrie 1940 – a fost tergiversată de generalul Ion Antonescu până în a doua decadă a aceleiași luni. Totuși, ca urmare a repetatelor intervenții ale comandantului Mișcării Legionare și conducătorului Grupului Etnic German¹², Ion Antonescu a fost nevoit în cele din urmă să cedeze. Ca urmare, la 21 noiembrie 1940, era publicat decretul-lege nr. 3884¹³, ce consfințea în mod oficial constituirea Grupului Etnic German.

Potrivit prevederilor decretului, Grupului Etnic German i se acordau prerogative extinse; prin declararea acestei organizații. „persoană juridică română de drept public”, ce avea dreptul de a lua decizii obligatorii – sub rezerva aprobării Conducătorului statului român – pentru membrii săi, fără ca statul să fie în măsură să îndrume și să controleze activitatea sa. Decretul stipula, de asemenea, că Partidul Național Socialist German al Grupului Etnic German era „reprezentantul voinței naționale” al minorității germane, acest partid constituind de altfel singura formațiune politică din România – cu excepția Mișcării Legionare pentru perioada scurtă cuprinsă între lunile septembrie 1940 - ianuarie 1941 – a cărei activitate a fost autorizată în cursul existenței regimului antonescian. Pe lângă faptul că decretul a creat baza juridică în vederea funcționării legale a Grupului Etnic German (GEG), acest act

⁹ Vezi pe larg, Johann Böhm, *Die Gleichschaltung der Deutschen Volksgruppe in Rumänien und das „Dritte Reich” 1941-1944*, Frankfurt am Main–Berlin–Bern–Bruxelles–New York–Oxford–Wien, 2003; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 238.

¹⁰ Pentru contextul intern și internațional al înființării *NSDAP der DVR*, vezi îndeosebi Johann Böhm, *Das Nationalsozialistische Deutschland ...*, p. 123-127; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 238-239.

¹¹ Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 238.

¹² CNSAS, fond Informativ, dosar nr. 210107 (Horia Sima), vol. 3, f. 47. Scrisoarea lui Horia Sima din 07 noiembrie 1940 adresată generalului Ion Antonescu.

¹³ „Monitorul Oficial” nr. 275 din 21 noiembrie 1940. Decretul-Lege nr. 3884 din 20 noiembrie 1940 pentru constituirea Grupului Etnic German din România.

normativ a oferit noii echipe de conducere a minorității germane, în speță lui Andreas Schmidt și colaboratorilor săi apropiați, pârghiile necesare organizării Grupului Etnic German după modelul național-socialist, subordonării sale conducerii celui de-al III-lea Reich și, nu în ultimul rând, înlăturării adversarilor – reali ori imaginari – ai leadershipului de factură nazistă. În perioada următoare, prin structurile sale organizatorice extinse la nivelul întregii comunități¹⁴, Grupul Etnic German și-a impus rapid controlul cvasitotal asupra vieții publice a etnicilor germani din România. Astfel, o notă SSI din 25 martie 1941, referitoare la rezultatele acțiunii de reorganizare pe principii naziste a GEG, releva faptul că în intervalul de timp scurs de la constituirea PMNSG al GEG vechii lideri fuseseră aproape în totalitate eliminați din conducerea comunităților locale ale minorității germane. În acest sens nota SSI afirma că „conducătorii grupurilor locale ale partidului și-au câștigat o mare autoritate, «autoritățile surogat», de natură confesională au fost excluse. În comunitățile sătosești nu mai domină pastorul sau curatorul, ci conducătorul local al partidului”¹⁵. Așa cum era de așteptat, evoluțiile arătate anterior aveau să genereze în perioada următoare reacții adverse – mai mult sau mai puțin fățișe – nu numai din partea unor instituții și personalități ale minorității germane, ci, îndeosebi din partea autorităților române.

Maniera în care activitatea desfășurată de Andreas Schmidt în fruntea GEG a fost receptată de cercurile decizionale din România reiese elocvent din următoarea afirmație a directorului Serviciului Special de Informații (SSI) în perioada 1940-1944, Eugen Cristescu: „Andreas Schmidt, un tip de o impertinență și îndrăzneală fără seamăn, organizase tineretul în formațiuni paramilitare. Îmbrăcați în uniforme, făceau marșuri, instrucție, trageri cu armele, aveau o atitudine sfidătoare și provocatoare față de autoritățile și populația românească din Ardeal. În urma defecțiunilor armatei germane pe Frontul de Est, Hitler a hotărât mobilizarea totală și astfel a fost recrutat și dus în Germania și tineretul etnic german din Transilvania. O bună parte din ei au făcut acolo o școală de spionaj, după absolvirea căreia s-au întors în România ca «permissionari», unii repartizați la diferite servicii de informații, alții stând în grupuri compacte la dispoziția lui Andreas Schmidt. Ori de câte ori era o tensiune între guvernul român și cel german pe tema nesatisfacerii cererilor economice, grupe de germani etnici apăreau în Capitală. Sfidători și obraznici, toți purtând revolvere. Informațiile noastre arătau că Grupul Etnic posedea depozite ascunse de arme și un transport de asemenea natură venise cu avioanele pe aeroportul cedat germanilor la București”¹⁶.

¹⁴ Vezi structurile organizatorice ale Grupului Etnic German, în Harald Roth, *Die deutsche Jugend in Siebenbürgen, 1939-1944*, „Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde”, 10 (1987), p. 60-69; Johann Böhm, *Das Nationalsozialistische Deutschland ...*, p. 55-77; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 239-240; Paul Milata, *Zwischen Hitler, Stalin und Antonescu ...*, p. 80-95; Florian Banu, *Grupul Etnic German din România-organizație de tip totalitar*, „Arhivele Totalitarismului”, 2001, nr. 1-2, p. 26-31.

¹⁵ ANIC, fond Direcția Generală a Poliției, dosar nr. 162/1941, f. 29-30. Nota SSI din 25 martie 1941: „Rezultatele acțiunii de reorganizare a Grupului Etnic German din România” [infra: ANIC, fond DGP].

¹⁶ Cristian Troncotă, *Eugen Cristescu. Asul serviciilor secrete românești*, București, Edit. R.A.I., 1994, p. 211-212.

Prin urmare, nu este deloc surprinzător faptul că monitorizarea permanentă a Grupului Etnic German și liderilor săi, în frunte cu Andreas Schmidt, a constituit unul din obiectivele importante ale Secției II Contrainformații din cadrul Serviciului Special de Informații (SSI), rezultatele concretizându-se prin note informative zilnice, buletine informative săptămânale și studii de sinteză periodice referitoare la activitatea minorităților din România, inclusiv a celei germane¹⁷. Pe lângă rapoartele și notele furnizate de SSI, informații relevante cu privire la principalele evoluții din cadrul Grupului Etnic German au parvenit conducerii statului român inclusiv prin intermediul celorlalte instituții cu atribuții în domeniul siguranței naționale, precum Secția II-a Informații a Marelui Stat Major român, Inspectoratul General al Jandarmeriei ori Direcția Generală a Poliției.

Un prim aspect important evidențiat de documentele de arhivă se referă la acțiunile și manifestările ostile ale GEG ce contraveneau dispozițiilor legale aflate în vigoare. Deși decretul-lege nr. 3884 din 21 noiembrie 1940 asigurase minorității germane un statut privilegiat în cadrul statului român, la scurt timp după intrarea în vigoare a acestui act normativ autoritățile române erau nevoite să constate faptul că, fără a obține în prealabil aprobarea Conducătorului statului – așa cum prevedea punctul 4 al decretului din 21 noiembrie – conducerea GEG adoptase o serie de măsuri cu caracter de obligativitate pentru membrii comunității germane, rezultatul fiind creșterea exponențială a manifestărilor și atitudinilor ostile ale GEG la adresa instituțiilor statului și populației române. În acest sens, un raport sinteză elaborat de Inspectoratul General al Jandarmeriei în prima jumătate a anului 1941, intitulat „Studiu sintetic asupra organizării și activității Grupului Etnic German din România”, evidențiază o paletă largă de manifestări și atitudini ilegale ale GEG, arătând că „în ultimul timp Conducerea Grupului Etnic German din România a intensificat eforturile ca populația săsească și șvăbească să fie perfect organizată și instruită, pentru a forma o unitate puternică la care să se apeleze în caz de nevoie și care să formeze baza unor revendicări viitoare”. Astfel, raportul releva organizarea tot mai accentuată a minorității germane „cu tendințe spre formațiuni paramilitare, după modelul celor din Reich” („Deutsche Mannschaft” ori „Einsatzstaffel”), desfășurarea unor adunări în uniforme și demonstrații în cadrul formațiunilor paramilitare fără aprobarea autorităților statului, organizarea de cursuri de pregătire premilitară și militară sub conducerea unor ofițeri germani (de regulă ofițeri SS), instrucție și trageri în poligoanele de care dispunea GEG, prestarea jurământului față de Adolf Hitler, arborarea fără autorizație a drapelului german. Raportul enumera totodată o serie de manifestări ale membrilor GEG „contrare datoriei de cetățeni ai Statului Român” precum sfidarea autorităților române, refuzul de îndeplinire a obligațiilor civice și militare, adoptarea unor atitudini jignitoare și ostile la adresa populației române, acțiunea de germanizare în forță a localităților cu populație mixtă ce crea impresia că

¹⁷ Arhiva Serviciului Român de Informații București, fond Documentar, dosar nr. 7963, f. 50-52 „Doi ani de activitate a Serviciului Special de Informații 15 noiembrie 1940–15 noiembrie 1942” [infra: ASRI].

minoritatea germană urmărea obținerea autonomiei. Toate manifestările ostile enumerate anterior – accentuate pe fondul prezenței masive în România a unităților Wehrmachtului – demonstau în viziunea autorilor raportului tendința tot mai vizibilă a membrilor GEG de a „ieși de sub autoritatea legilor, de a nu se supune autorităților constituite ale Statului și de a-și crea un regim de privilegii și favoare”, ce putea periclita raporturile dintre populația germană și cea română¹⁸.

Informațiile conținute de sinteza citată anterior, întocmită de Inspectoratul General al Jandarmeriei, erau confirmate și completate de o lucrare elaborată la începutul anului 1942 – la solicitarea expresă a mareșalului Ion Antonescu – de către Biroul 2 Informații din cadrul Cabinetului Militar al Conducătorului Statului. Având ca punct de plecare situația favorabilă creată în cadrul minorității germane din România în urma publicării decretului-lege din 21 noiembrie 1940 referitor la constituirea Grupului Etnic German, lucrarea intitulată „Manifestările Grupului Etnic German din România în cursul anului 1941” constata faptul că „organele de conducere și unii membri ai conducerii Grupului Etnic German din România au depășit, însă, în activitatea lor, de repetate ori și cu toate avertismentele date de către cei în drept, normele legale, compatibile cu drepturile de suveranitate ale statului român și cu nevoile și aspirațiile legitime ale poporului românesc”. În acest sens, la capitolul manifestări ostile de natură politică și administrativă ale GEG, lucrarea enumera: 1) organizarea de formațiuni paramilitare și de secții polițienești după model nazist, respectiv adunările în uniforme și demonstrații în cadrul formațiunilor paramilitare; 2) luarea și depunerea jurământului pentru Adolf Hitler; 3) înarmarea formațiunilor „Einsatzstaffel”, depășind astfel aprobarea dată de Marele Stat Major care admitea doar organizarea poligoanelor de tragere; 4) organizarea de adunări și întruniri neautorizate sau deghizate, ședințe secrete, precum și efectuarea de marșuri și exerciții de instrucție la câmp; 5) cursuri de pregătire militară organizate sub controlul unor ofițeri germani și de pregătire paramilitară, deghizate drept „cursuri agricole”; 6) propagandă politică tendențioasă referitoare la „autonomia Banatului” și crearea unui protectorat german în Transilvania, respectiv critica formei de guvernământ a statului român; 7) adăpostirea unor legionari și îndemnarea acestora la nesupunere față de autoritățile statului; 8) nerespectarea drapelului național, precum și distrugerea inscripțiilor cu tricolorul și a tablourilor istorice românești; 9) imixtiuni în atribuțiile organelor oficiale civile sau chiar și militare; 10) refuz de serviciu și de executare a ordinelor; 11) refuzul de a primi trupe române în cantonament; 12) refuzul membrilor GEG de a satisface obligațiile legale premilitare; 13) sustragerea de la prestarea serviciului militar, respectiv trecerea clandestină a frontierei și înrolarea în armata

¹⁸ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 420/1941, f. 4-71. Pe acest raport mareșalul Ion Antonescu a pus următoarea rezoluție: „15.V. Domnul Mihai Antonescu să cheme pe domnul Andreas Schmidt și să-i arate situația. După aceea să vină la mine pentru a lua o hotărâre definitivă. Să se continue a se ține la curent dosarul ce s-a întocmit din ordinul meu Grupului Etnic German. Mi se va prezenta dosarul completat odată cu venirea la mine a domnului Andreas Schmidt”: ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 420/1941, f. 2.

germană a tinerilor etnici germani; 14) acțiuni de recrutare ale tinerilor etnici germani prin comisii speciale ilegale; 15) sabotarea unor interese culturale românești și a acțiunii de apropiere româno-germane; 16) atitudini și demonstrații ateiste. În ce privește manifestările ostile de natură economică ale GEG, lucrarea enumera următoarele „capete de acuzare”: 1) boicotarea muncitorilor români; nerespectarea anumitor dispoziții referitoare la raționalizarea consumului; 3) acapararea de fonduri comerciale, respectiv acapararea de alimente și provizii, ce au fost destinate exclusiv etnicilor germani; 4) adunarea de fier vechi în vederea expedierii în Germania; 5) boicotarea aprovizionărilor militare românești; 6) sabotarea „ajutorului de iarnă” inițiat de autoritățile române, pe motiv că s-a colectat pentru ajutorul de iarnă german. Autorii lucrării citate afirmă că manifestările ostile enumerate anterior ar fi fost în bună măsură evitate, dacă liderii GEG ar fi respectat articolul 4 al decretului-lege din 21 noiembrie 1940, ce prevedea aprobarea în prealabil de către Conducătorul statului a dispozițiilor cu caracter de obligativitate, pe care conducerea GEG le adoptă în vederea menținerii și consolidării vieții naționale. Totodată, autorii lucrării relevau faptul că neajunsurile semnalate ar fi fost, de asemenea, evitate în cazul în care conducerea GEG ar fi plasat în centrul preocupărilor sale organizarea economică, culturală și socială, iar activitatea politică ar fi fost desfășurată în cadrul limitelor impuse de legile statului tuturor cetățenilor români. „Atitudinea contrară acestor imperative – se arăta în lucrare – este profund dăunătoare autorității statului român și deservește eforturile comune, făcute cu perfectă lealitate de organele oficiale ale celor două țări, în scopul asigurării celor mai bune relații de amicitie și colaborare româno-germană”¹⁹. În finalul raportului, autorii atrăgeau atenția asupra faptului că ignorarea cu bună știință de către conducerea și membrii Grupului Etnic German a legilor aflate în vigoare în România acredita în cadrul opiniei publice din țară părerea potrivit căreia GEG reprezenta „un stat în stat” și crea impresia că în pofida atitudinii „sincere și devotată cauzei comune, manifestată de statul și poporul român și afirmată prin fapte, există totuși tendințe nemărturisite de subminare a regimului și a suveranității naționale a statului român, așa cum propaganda, nu numai inamică ci și maghiară, nu au încetat să susțină”²⁰.

Informații cu privire la comportamentul și manifestările ostile ale GEG, ce sfidau legile statului și care s-au perpetuat pe parcursul întregului an 1941²¹, Conducătorul

¹⁹ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. 1, f. 130-135. Notă a Cabinetului Militar intitulată: „Manifestările Grupului Etnic German din România în cursul anului 1941”.

²⁰ *Ibidem*, f. f. 135. Notă a Cabinetului Militar intitulată: „Manifestările Grupului Etnic German din România în cursul anului 1941”.

²¹ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. 1, f. 91-115. Nota informativă a Cabinetului Militar al Conducătorului statului adresată vicepreședintelui Consiliului de Miniștri Mihai Antonescu cu privire la actele săvârșite de minoritatea germană între 1 octombrie-31 decembrie 1941; f. 119-126. Nota Secției a II-a a Marelui Stat Major român „Manifestări dăunătoare ale Grupului Etnic German în ultimul timp”; f. 131-135. Notă SSI „Manifestările Grupului Etnic German din România în cursul anului 1941”; Arhivele Militare Române Pitești, fond 23-Armata a 1-a, dosar nr. 1242, f. 6-9. „Sinteza asupra organizării și activității în prezent a minorității germane din zona contrainformativă a Armatei 1-a” [infra: AMR].

statului român solicita la 15 ianuarie 1942 Ministerului Afacerilor Interne adoptarea măsurilor necesare în vederea respectării de către GEG a înțelegerii din octombrie 1940 ce prevedea că „acest grup are aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii de origine etnică română”²². Ca urmare, prin intermediul notelor-circulare nr. 13.796 și 13.804 din 28 ianuarie, respectiv nr. 14.002 din 19 februarie 1942²³, Ministerul Afacerilor Interne a precizat drepturile și interdicțiile pentru membrii Grupului Etnic German, solicitând totodată autorităților abilitate ale statului să adopte măsurile necesare în vederea „încadrării perfecte” a etnicilor germani în cadrul legislativ al țării, urmând ca în cazul semnalării unor noi abateri acestora să li se aplice dispozițiile legale „ca oricărui cetățean al acestei țări”²⁴. Intervențiile repetate ale cercurilor decizionale române în frunte cu mareșalul Ion Antonescu, pe lângă conducătorul Grupului Etnic German, Andreas Schmidt sau ministrul plenipotențiar german la București, Manfred von Killinger, în vederea respectării de către GEG a legilor și dispozițiilor aflate în vigoare au rămas în mod previzibil fără rezultate notabile. Mai mult, în condițiile sprijinului de care se bucura Andreas Schmidt din partea unor cercuri influente din conducerea celui de-al III-lea Reich, precum și în lipsa unor măsuri eficace ale autorităților române împotriva minoritarilor germani ce încălcau legile țării, conducerea și membrii Grupului Etnic German și-au menținut atitudinea sfidătoare pe întreaga durată a celui de-al Doilea Război Mondial. Totuși, evoluția nefavorabilă a operațiunilor militare pe diferitele teatre de operațiuni militare, îndeosebi înfrângerile înregistrate de Wehrmacht pe Frontul de Est, nu au rămas fără

²² ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. 1, f. 28. Nota Cabinetului Militar al Conducătorului statului adresată Ministerului Afacerilor Interne la 15 ianuarie 1942.

²³ Potrivit circulei nr. 14.002 a Ministerului Afacerilor Interne din 19.02.1942, la capitolul drepturi ale GEG se prevedeau următoarele: „a. Constituirea și funcționarea Partidului Muncitoresc Național-Socialist German al Grupului Etnic German din România. b. Arborarea, pe lângă drapelul Statului Român și a drapelului german. c. Înființarea și conducerea școlilor de grad primar și secundar. d. Cu aprobarea Conducătorului Statului Român, Grupul Etnic German poate lua dispozițiuni cu caracter de obligativitate pentru membrii lui, în scopul menținerii și consolidării vieții lor naționale”. În schimb, era interzis: „a. Organizarea de formațiuni paramilitare sau de secții polițienești, adunări în uniformă. Portul uniformei speciale, ca și formațiunile paramilitare, pot fi îngăduite de Ministerul Afacerilor Interne de acord cu șeful Grupului Etnic German numai la anumite solemnități sau aniversări, la care asemenea manifestări n-ar avea nimic ostentativ. b. Luarea și depunerea altor jurăminte decât cele prevăzute de legile Statului Român. c. Înmarmarea formațiunilor «Einsatz-Staffel», admițându-se numai organizarea și funcționarea poligoanelor de tragere în condițiunile stabilite de Marele Stat Major. d. Adunări și întruniri, serbări și ședințe secrete, fără o prealabilă aprobare. e. Cursuri de pregătire militară sau paramilitară și exerciții de instrucție la câmp. f. Propaganda politică interzisă cetățenilor români. g. Trecerea frontierei fără formele legale, impune cetățenilor români și sustragerea de la controlul vamal. h. Afișarea firmelor comerciale scrise exclusiv în limba germană. i. Acapararea de alimente și aprovizionări destinate Germaniei, în afara Convențiilor existente între Statul Român și German. j. Boicotarea aprovizionărilor militare ale armatei române, și k. Sabotarea oricăror altor măsuri de ordin general impuse de Guvern”: ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. 1, f. 76+verso. Circulara nr. 14.002 din 19 februarie 1942 a Ministerului Afacerilor Interne.

²⁴ AMR, fond 23-Armata a 1-a, dosar nr. 1366, f. 177. Nota circulară a Ministerului Afacerilor Interne nr. 14.002 din 19 februarie 1942; Dorel Bancoș, *Social și național în politica guvernului Ion Antonescu*, București, 2000, p. 193-194.

urmări în privința comportamentului și atitudinii GEG. Astfel, pe fondul temerilor legate de soarta războiului, în paralel cu accentuarea nemulțumirilor față de politica promovată de Andreas Schmidt și echipa sa de conducere²⁵, printre etnicii germani din România s-a conturat încă din vara anului 1942 o tendință vizibilă de apropiere față de populația română²⁶, tendință ce se va amplifica în anii următori. În acest sens, o notă SSI din anul 1943 releva faptul că după dezastrul de la Stalingrad „starea de spirit a germanilor etnici începe să fie caracterizată prin oarecare îngrijorări, iar ca urmare cunoscuta lor atitudine de superioritate și aroganță față de români este supusă pe alocuri unei atenuări”²⁷. Chiar dacă raporturile dintre minoritatea germană și populația română majoritară au cunoscut o ameliorare vizibilă în perioada rămasă până la ieșirea României din război, totuși ele nu au mai atins stadiul înregistrat înainte de preluarea puterii de către Andreas Schmidt.

Politica promovată de Andreas Schmidt și colaboratorii săi apropiați în perioada în care s-au aflat în fruntea Grupului Etnic German a generat reacții adverse nu numai din partea autorităților române, ci, așa cum era de așteptat, inclusiv din partea unor instituții și personalități marcante ale minorității germane, în primul rând din partea Bisericii evanghelice și catolică. Transformările petrecute la nivelul conducerii minorității germane și subordonarea acesteia intereselor Berlinului în toamna anului 1940 au însemnat pentru Biserica evanghelică din Transilvania începutul uneia dintre cele mai zbuciumate perioade din întreaga sa existență. Preluarea puterii de către Andreas Schmidt a fost urmată de înlăturarea ori marginalizarea personalităților marcante din conducerea minorității germane și a bisericii – adversare declarate ale național-socialismului, precum episcopul Viktor Glondys, vicarul episcopal Friedrich Müller sau Hans Otto Roth – și înlocuirea acestora cu persoane obediente ca episcopul Wilhelm Staedel. Ca urmare, Grupul Etnic German a reușit într-un timp relativ scurt „alinieră” Bisericii evanghelice din Transilvania, rezultatul fiind depozitarea aproape în totalitate a Bisericii evanghelice de atribuțiile sale tradiționale în domeniul cultural-educativ. Procesul, desfășurat gradual, în etape, a transformat într-o perioadă relativ scurtă o instituție fundamentală în existența seculară a comunității germane din România într-o anexă a conducerii naziste a Grupului Etnic German²⁸. Campania declanșată de conducerea Grupului Etnic German în vederea „alinierii” Bisericii evanghelice – monitorizată atent de către Serviciul Special de Informații – a fost

²⁵ ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 262164 (Andreas Schmidt), vol. 3, f. 56-57. Nota SSI din 28 septembrie 1943; f. 116. Nota SSI (Agentura Frontului de Vest) nr. 816 din 09 octombrie 1943; f. 120-131. Nota SSI din 19 octombrie 1943; f. 133-134. Nota SSI din 13 octombrie 1943; f. 136-137. Nota Direcției Generale a Poliției din 28 octombrie 1943; f. 139-142. Nota specială a Prefecturii Poliției Capitalei din 19 octombrie 1943; f. 146. Nota SSI (Agentura Ardeal) nr. 4413 din 18 noiembrie 1943.

²⁶ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 390/1942, f. 185. Nota SSI din 02 iunie 1942.

²⁷ ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 262164 (Andreas Schmidt), vol. 3, f. 113-114. Nota SSI „Germanii etnici”.

²⁸ Vezi pe larg, Ottmar Trașcă, *Constituirea Grupului Etnic German din România și relațiile cu Biserica evanghelică din Transilvania în primii ani ai „erei” Andreas Schmidt, 1940-1942*, în: „Anuarul Institutului de Istorie «A.D. Xenopol»”, 2011, tom XLVIII, p. 320-325.

însoțită de propagarea în rândurile tineretului, de către conducerea Grupului Etnic German în conivență cu cercurile SS influente din Reich, a unui puternic curent antireligios și anticreștin²⁹, ce milita printre altele la renunțarea botezării copiilor cu preoți, interdicția pentru preoți de a asista la serviciul funerar, respectiv interzicerea venerării lui Isus Christos pe motiv că ar fi fost ...evreu botezat³⁰. În unele localități, ca de exemplu în comuna Petrești (județul Alba), etnici germani tineri au doborât crucifixul din comună, gest ce a produs o „impresie profundă” în rândurile populației românești și germanilor în vârstă „nedumeriți că în timp ce mulți mor pentru cruce, luptând contra bolșevismului, se găsesc unii care o doboară”³¹. Principalul promotor al acestui curent a fost chiar Andreas Schmidt. Afirmându-și în mod public convingerile antireligioase și anticreștine³², el a renunțat în mod ostentativ inclusiv la slujba religioasă în momentul înmormântării soției sale în noiembrie 1942³³. Mai mult, conducătorul Grupului Etnic German și unii dintre colaboratorii săi apropiați nu s-au sfiit în anumite momente chiar să batjocorească în public Biserica și slujitorii acesteia³⁴. Intensificarea curentului anticreștin în rândurile minorității germane – fapt

²⁹ Vezi în acest sens, *Diplomați germani la București 1937-1944 ...*, p. 168; Dumitru Șandru, *Divergențe între Grupul Etnic German din România și Bisericele evanghelică și romano-catolică*, în: „Arhivele Totalitarismului”, 2000, nr. 1-2, p. 45-46; Florian Banu, *art. cit.*, p. 31-33.

³⁰ De exemplu, într-o notă SSI referitoare la frământările de ordin religios din interiorul Grupului Etnic German, se releva faptul că: „convicțiunea general răspândită este că mișcarea național-socialistă germană tinde la crearea și răspândirea unei noi religii în care *Vechiul Testament* va fi categoric eliminat, iar Isus Christos, considerat evreu botezat, contestat ca și creator al bisericii creștine. [...] Tineretul, grupat în majoritatea lui covârșitoare în jurul lui **Andreas Schmidt**, conducătorul Grupului Etnic German, este adeptul unei religii fără Isus Christos și *Vechiul Testament*, iar elementele mai în vârstă, fără a fi grupate în jurul vreunei persoane – dar având ca exponenți principali pe preotul evanghelic **Friedrich Müller** din Sibiu și **Kaspar Muth** și **Peter Anton** din Timișoara – se opun acestei reforme religioase. Oponerea este atât de ordin religios cât și politic”. ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. I, f. 37-39. Nota SSI nr. 32703 din 11 februarie 1942.

³¹ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 390/1942, f. 72. Nota SSI din 12 martie 1942.

³² Andreas Schmidt și-a manifestat intenția de a desființa religia în cadrul comunității germane din România, afirmând că religia este inventată de preoți „care muncesc numai o zi pe săptămână și au venituri grase, pe când alții muncesc din zi până în noapte și abia pot să trăiască”. ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. 1, f. 34. Nota Ministerului Afacerilor Interne din 16 ianuarie 1942 referitoare la minorități.

³³ ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 262.164 (Andreas Schmidt), vol. 3, f. 119. Nota SSI (Agentura Ardeal) nr. 3290 din 26 septembrie 1943; Florian Banu, *art. cit.*, p. 32.

³⁴ De exemplu, în urma unei consfătuiri desfășurate la Codlea-Băi, în 18 august 1943, Andreas Schmidt și câțiva colaboratori luau masa în restaurantul local, moment în care prin prin fața restaurantului au trecut preoții Hans Konnerth din Vulcan (Wolkendorf), Richard Bell din Codlea și Peter Bruhn, curatorul bisericii evanghelice din Codlea. La vederea fețelor bisericesti Andreas Schmidt și însoțitorii săi au început să strige în cor următoarele versuri bajtocoritoare: „Hast du Jesus gesehen?/Er soll uns Zigaretten drehen-L-ai văzut pe Isus?/El trebuie să ne ruleze țigări”. Cei 3 prelați au redactat o plângere către episcopul Wilhelm Staedel, care a rămas însă fără rezultat, astfel că prelații au decis multiplicarea și răspândirea plângerii în cadrul comunității germane. ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 260203 (Andreas Schmidt și alții), f. 14. Nota informativă nr. 125 a Poliției de Siguranță Sibiu din 02 septembrie 1943.

semnalat în repetate rânduri de autoritățile statului³⁵ – a stârnit îngrijorarea factorilor decizionali din București, inclusiv a mareșalului Ion Antonescu, care a cerut măsuri energice din partea autorităților în vederea arestării și sancționării celor vinovați de propagandă antireligioasă³⁶. Totodată, Conducătorul statului a solicitat în repetate rânduri Legației germane din București și personal lui Andreas Schmidt stoparea acestor manifestări îndreptate împotriva Bisericii. Atitudinea mareșalului Ion Antonescu se explică în primul rând prin concepțiile sale politice – în cadrul cărora Biserica era considerată de mareșal o instituție fundamentală, absolut indispensabilă în opera de guvernare și de ridicare a nivelului cultural al cetățeanului român. Pe de altă parte, Conducătorul statului nutrea temerea pe deplin justificată că exemplul oferit de către tineretul german putea fi copiat aidoma de către tineretul român, fapt ce ar fi atras diminuarea rezistenței societății românești în fața asaltului ideologiei comuniste³⁷. Aceste intervenții au rămas – în pofida angajamentelor repetate asumate de către Andreas Schmidt – fără urmări notabile, frământările de natură religioasă din interiorul Grupului Etnic German continuând practic până în august 1944.

Printre numeroasele manifestări ostile ale conducerii Grupului Etnic German înregistrate ca atare de autoritățile române în cei patru ani ai „erei Andreas Schmidt” s-au numărat inclusiv pretențiile referitoare la reunirea teritoriilor locuite preponderent de către etnici germani (sași și șvabi), respectiv Transilvania și Banat, în cadrul unei provincii autonome ori independente, plasată sub protectoratul Germaniei naziste.

³⁵ Vezi în acest sens, ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. I, f. 34. Nota Ministerului Afacerilor Interne din 16 ianuarie 1942 cu privire la minorități; *Ibidem*, vol. II, f. 298-300. Raportul Direcției Generale a Poliției Nr. 2056 S/942 din 29 aprilie 1942; *Ibidem*, f. 165-167. Raportul SSI Nr. 16251 din 30 mai 1942; *Idem*, dosar nr. 390/1942, f. 331. Nota Ministerului Afacerilor Interne din 04 mai 1942 cu privire la minorități; Vezi și Dumitru Șandru, *op. cit.*, p. 45-46; Florian Banu, *art. cit.*, p. 32-33.

³⁶ De exemplu, pe o notă întocmită de Marele Stat Major la începutul anului 1942 cu privire la propaganda antireligioasă promovată de Sigmund Alfred, membru în formațiunile SS ale GEG, mareșalul Ion Antonescu a pus următoarea rezoluție: „Să fie comunicat domnului Andreas Schmidt și Legației germane. Dacă mai continuă cu nedorita acțiune, să fie arestat și deferit justiției. Dacă justiția nu-l va condamna, să fie internat în lagăr. Să se procedeze la fel cu toți care răscolesc tineretul în contra Bisericii, oricine ar fi”. Mareșalul Ion Antonescu, *Secretele guvernării. Rezoluții ale Conducătorului Statului (septembrie 1940-august 1944)*, cuvânt înainte, selecție, note și indice de Vasile Arimia și Ion Ardeleanu, București, 1992, p. 109; De asemenea, pe o notă a Ministerului Afacerilor Interne din 25 februarie 1942 cu privire la agitația stârnită de propaganda antireligioasă a conducerii GEG în cadrul minorității germane din România, mareșalul Ion Antonescu a pus următoarea rezoluție: „Orice agitație trebuie împiedicată. Ministerul de interne va lua măsuri, în cadrul legal, contra agitatorilor”. ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. II, f. 10. Nota Cabinetului Militar nr. 3817/M din 22 martie 1942.

³⁷ Vezi în acest sens PAAAB, R 29703, Büro des Staatssekretärs, Rumänien, Band 8 (01.11.1941-31.03.1942.), E. 154 633; Telegramm Nr. 673 der deutschen Gesandtschaft in Bukarest vom 23.02.1942, gez. Manfred von Killinger; ANIC, fond Microfilme SUA, rola 306, cadrele 441592-441597. Bericht über die Audienz bei Marschall Antonescu am Freitag, den 22.01.1943, nachmittags, gemeinsam mit Bischof Wilhelm Staedel, gez. Andreas Schmidt; Bundesarchiv Berlin, NS 19-Persönlicher Stab des Reichsführers SS/2859. Bericht über meine Vorsprache beim Marschall Antonescu und Vizeministerpräsident Mihai Antonescu am 28.03.1944, gez. Andreas Schmidt [infra: BB].

Ideea nu era nouă, ea apăruse în cadrul minorității germane din România la scurt timp după crearea în martie 1939 a Protectoratului Boemiei și Moraviei, fiind vehiculată inclusiv în vara anului 1940, ca o posibilă soluție și contrapondere la pretențiile teritoriale maghiare³⁸. Inclusiv Adolf Hitler se pronunțase la un moment dat, în cursul anului 1940, într-o discuție cu secretarul de stat Wilhelm Keppler, în favoarea creării unei Transilvanii autonome, dar în urma relațiilor de încredere dezvoltate cu generalul Ion Antonescu, după vizita efectuată de acesta din urmă la Berlin în 22-23 noiembrie 1940, Hitler a renunțat la acest plan³⁹. Chiar dacă Berlinul a abandonat oficial ideea creării unei Transilvanii autonome sau independente sub protectorat german, documentele păstrate în arhivele române confirmă faptul că ideea a continuat să fie prezentă până la evenimentele din august 1944, într-o formă sau alta, în cadrul conducerii Grupului Etnic German, a minorității germane din România și implicit a cercurilor SS care îl sprijineau pe Andreas Schmidt și echipa sa de conducere, ca o posibilă soluție la disputa teritorială româno-maghiară. Astfel, pe parcursul anului 1941, autoritățile române au înregistrat la nivelul întregii populații germane din România informații referitoare la propaganda tendențioasă promovată de Grupul Etnic German în favoarea „autonomiei Banatului”, respectiv a creării unui „protectorat german în Ardeal”⁴⁰. În paralel cu aceste proiectii, în cadrul conducerii GEG au fost vehiculate inclusiv planuri cu privire la strămutarea românilor din Banat și Transilvania în Transnistria, dar, în urma înfrângerii de la Stalingrad, acestea au fost abandonate definitiv⁴¹. Tendințele autonomiste manifestate atât în cadrul populației săsești din Transilvania, cât și în cadrul celei șvabești din Banat au fost semnalate și pe parcursul anilor următori. Astfel, Serviciul Special de Informații, condus de Eugen Cristescu, a relevat în mai multe rapoarte referitoare la organizarea, funcționarea și manifestările Grupului Etnic German din România, prezența curentelor autonomiste din cadrul populației săsești din Transilvania, precum și discuțiile din interiorul comunității șvabești cu privire la întocmirea unui memoriu către Adolf Hitler prin care urma să fie solicitată reunirea șvabilor din România, Ungaria și Serbia în cadrul unui

³⁸ Vezi în acest sens, Dirk Jachomowski, *Die Umsiedlung der Bessarabien-, Bukowina- und Dobrușchadeutschen. Von der Volksgruppe in Rumänien zur „Siedlungsbrücke” an der Reichsgrenze*, München, 1984, p. 46-52; Michael Kroner, *Prinz Eugen-Vermächtnis in nationalsozialistischer Version. Gerüchte, Wunschvorstellungen, Pläne während des Zweiten Weltkrieges über die Gründung eines deutschen Staates an der unteren Donau und im Karpathenraum*, în: „Deutsche Ostkunde”, 1988, 34, nr. 3, p. 136-140; Idem, *Zur politischen Rolle der „Deutschen Volksgruppe in Rumänien” 1940-1944*, în: „Minderheit und Nationalstaat”, herausgegeben von Harald Roth, Köln-Wien, 1995, p. 141-146; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 254.

³⁹ Andreas Hillgruber, *Hitler, Regele Carol și Mareșalul Antonescu. Relațiile germano-române. 1938-1944*, București, 1994, p. 147.

⁴⁰ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 82/1941, f. 35-36. Nota Ministerului de Interne nr. 1201 din 02 aprilie 1941; dosar nr. 591/1941, f. 5. „Manifestări și atitudini ale Grupului Etnic German din România, săvârșite în cursul anului 1941, în parte și cu sprijinul unor elemente ale trupelor germane”; ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 262164 (Andreas Schmidt), vol. 3, f. 76-77. Nota SSI din 18 iunie 1942; f. 80. Nota SSI din 06 iunie 1941.

⁴¹ Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 257.

stat sud-est european german, numit „Donauland”⁴². Acest din urmă plan era susținut inclusiv de Adolf Hitler, fiind determinat de dorința dictatorului nazist de a transforma Dunărea într-un fluviu german, respectiv intenția sa de a reglementa situația etnicilor germani din sud-estul Europei prin plasarea acestora lângă Dunăre⁴³. Ideea înglobării Transilvaniei, în eventualitatea unui deznodământ favorabil al războiului, în cadrul celui de-al III-lea Reich ori transformării sale într-o provincie autonomă și plasată sub protectorat german se regăsește, într-o formă mai mult sau mai puțin explicită, inclusiv în rapoartele înaintate de Andreas Schmidt conducerii Reichului în anii 1943-1944, într-o perioadă în care perspectiva obținerii „victoriei finale” se îndepărtase definitiv⁴⁴. De altfel, înfrângerea Germaniei naziste, coroborată cu ocuparea militară a României și Ungariei de către Armata Roșie, avea să pună capăt proiecțiilor vehiculate de Andreas Schmidt și de GEG cu privire la soluționarea în epoca postbelică a litigiului teritorial româno-maghiar în conformitate cu interesele celui de-al III-lea Reich și ale minorității germane din Transilvania și Banat.

Tensiunile dintre Grupul Etnic German și autoritățile române s-au manifestat inclusiv în privința sustragerii etnicilor germani din România de la prestarea serviciului militar în armata română și încadrării lor în armata germană. După preluarea puterii de către generalul Ion Antonescu și aprofundarea colaborării politico-militare dintre România și Germania, conducerea Reichului și-a sporit presiunea asupra autorităților române în vederea acordării permisiunii de înrolare oficială a etnicilor germani din România în unitățile Wehrmacht-ului și ale Waffen SS. Inițial Conducătorul statului a refuzat în mod constant să dea curs solicitărilor înaintate în acest sens de Berlin, considerând că acordarea acestui drept ar fi însemnat încălcarea suveranității statului român și, concomitent, slăbirea potențialului militar al forțelor armate românești, în condițiile în care începând cu 22 iunie 1941 România lua parte în mod activ, alături de Germania, la operațiunea „Barbarossa”. Nemulțumiți de poziția mareșalului, în cursul anului 1941 liderii GEG au recurs în consecință – cu sprijinul nemijlocit al SS-Obergruppenführer Gottlob Berger, socrul lui Andreas Schmidt și unul dintre colaboratorii apropiați ai Reichsführerului SS Heinrich Himmler – la măsuri ilegale pentru a-și atinge scopurile, sprijinind trecerea clandestină a frontierei de către etnicii germani din România cu ajutorul unor unități

⁴² ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 260203 (Andreas Schmidt și alții), f. 18. Nota SSI din 11 iunie 1942; fond Informativ, dosar nr. 262164 (Andreas Schmidt), vol. 3, f. 72. Nota SSI din 08 septembrie 1942; f. 92. Nota SSI (Agentura Ardeal) din 25 iulie 1944; f. 200. Nota SSI din 14 martie 1942; ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 390/1942, f. 354-355. Nota SSI nr. 23486 din 24 noiembrie 1942; Vezi și Dorel Bancoș, *op. cit.*, p. 197; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 258.

⁴³ Adolf Hitler, *Monologe im Führerhauptquartier 1941-1944*, Die Aufzeichnungen Heinrich Heims herausgegeben von Werner Jochmann, Bindlach, 1988, p. 299. Eintragung vom 26.02.1942; Vezi și Henry Picker, *Hitlers Tischgespräche im Führerhauptquartier 1941-1942*, Eingeleitet, kommentiert und herausgegeben von Andreas Hillgruber, München, 1968, p. 198. Eintragung vom 29.06.1942.

⁴⁴ Vezi pe larg, Ottmar Trașcă, *Pax Germanica. Planuri germane referitoare la soluționarea chestiunii Transilvaniei între anii 1940-1944*, în: „Annales Universitatis Apulensis. Series Historica”, 2003, 17/1, p. 202-203.

militare germane staționate în regiune⁴⁵. Pierderile grele suferite de mașina de război germană pe Frontul de Est în iarna anului 1941-1942 au impus necesitatea completării efectivelor diviziilor decimate și crearea de noi unități Waffen SS. În acest context, atenția conducerii SS s-a îndreptat din nou asupra potențialului uman reprezentat de minoritățile germane din centrul și sud-estul Europei, fapt ce a dus la accentuarea presiunilor exercitate asupra guvernelor aliate/satelite în vederea încorporării în Waffen SS a etnicilor germani din statele respective⁴⁶. În condițiile în care factorii decizionali români au aprobat solicitarea formulată în decembrie 1941 de conducerea celui de-al III-lea Reich privind sporirea contribuției militare a României pe Frontul de Est⁴⁷, Conducătorul statului a comunicat lui Andreas Schmidt la 17 februarie 1942 decizia sa de a mobiliza noi contingente de recruți în Armata română, inclusiv etnici germani⁴⁸.

Deși prin circulara adresată Kreisleiter/conducătorilor organizațiilor județene ale GEG la 18 februarie 1942, Andreas Schmidt a solicitat respectarea strictă a ordinelor de mobilizare emise de autoritățile române⁴⁹, totuși circulara nu a avut efectele scontate. Dimpotrivă, numărul cazurilor de trecere clandestină a frontierei, de nesupunere la incorporare respectiv de dezertare, înfăptuite de către membrii minorității germane a continuat să crească în cursul anului 1942 într-un ritm alarmant⁵⁰. Astfel, în perioada ianuarie-august 1942, câteva sute de șvabi au trecut ilegal frontiera în Banatul sârbesc înrolându-se în nou constituita „7. SS-Freiwilligen-Gebirgsdivision «Prinz Eugen»” [Divizia 7 Munte SS-Voluntari «Prinz Eugen»]⁵¹, comandată de SS-Gruppenführerul Arthur Phleps – fost general în Armata română, intrat în Waffen SS în decembrie 1941⁵².

⁴⁵ Paul Milata, *Zwischen Hitler, Stalin und Antonescu ...*, p. 108-112.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 113 și următoarele.

⁴⁷ Vezi pe larg, în acest sens, Aurică Simion, *Preliminarii politico-diplomatice ale insurecției române din august 1944*, Cluj-Napoca, 1979, p. 160-182; Andreas Hillgruber, *op. cit.*, p. 182-183.

⁴⁸ PAAAB, R 29703, Büro des Staatssekretärs, Rumänien, Band 8, I November 1941-31 März 1942, E 154633. Telegramm Nr. 673 der deutschen Gesandtschaft in Bukarest vom 23.02.1942, gez. Manfred von Killinger.

⁴⁹ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. II, f. 47-49. Circulara GEG din 18 februarie 1942.

⁵⁰ De exemplu, doar pentru lunile ianuarie-februarie 1942 autoritățile române au înregistrat 709 cazuri de trecere ilegală a frontierei: ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 115/1941, vol. f. 14-15. Nota Marelui Stat Major român nr. 52258 din 25 februarie 1942.

⁵¹ Pentru contextul înființării acestei divizii și angajarea ei în luptele din Iugoslavia, vezi Thomas Casagrande, *Die Volksdeutsche SS-Division «Prinz Eugen». Die Banater Schwaben und die Nationalsozialistischen Kriegsverbrechen*, Frankfurt am Main-New York, 2003, *passim*.

⁵² Arthur Phleps (1881-1944), militar de carieră de naționalitate germană. Absolvent al Școlii militare de ofițeri de infanterie din Preßburg (1898-1900) și al Școlii de Război Wiener Neustadt (1905-1907). Intră în armata austro-ungară cu gradul de sublocotenent (1900), participă la Primul Război Mondial. Primit în armata română la 01 martie 1919 cu gradul de locotenent-colonel și vechimea din 01 noiembrie 1916. În perioada interbelică a îndeplinit funcții importante în cadrul Armatei române: profesor la Școala Superioară de Război (15 mai 1923-27 noiembrie 1926); comandant al Brigăzii 9 Infanterie (1 aprilie-1 octombrie 1930); comandant al Brigăzii 1 Vânători de Munte (1 octombrie

Autoritățile de la București au reclamat în mod insistent faptul că încorporarea în această unitate a celor fugiți din România se efectua cu știința și aprobarea comandantului diviziei⁵³, încălcându-se astfel înțelegerile stabilite între guvernul român, respectiv GEG și guvernul german, potrivit cărora era interzisă formal înrolarea în Waffen SS a etnicilor germani ce dezertau sau treceau ilegal frontiera, aceștia urmând să fie trimiși înapoi pe teritoriul statului român⁵⁴. În pofida repetatelor demersuri întreprinse de autoritățile române pe lângă conducerea Reichului și a măsurilor adoptate în scopul stopării dezertărilor și a trecerilor clandestine peste frontieră ale etnicilor germani din România, situația nu s-a îmbunătățit în următoarea perioadă, dimpotrivă. Diferendul existent între București și Berlin în chestiunea prestării serviciului militar de către etnicii germani din România avea să fie în cele din urmă soluționat prin semnarea convenției din 12 mai 1943 a documentului intitulat „Convențiune între Guvernul Reichului German și Guvernul Român privitoare la înrolarea în Armata germană – «SS» a cetățenilor români de origine etnică germană”⁵⁵. Acordul a permis înrolarea în Waffen SS a cetățenilor români de naționalitate germană având vârsta de cel puțin 17 ani la data de 1 aprilie 1943, și a inclus în cadrul convenției inclusiv etnicii germani plecați fraudulos din țară în anii anterior, a căror statut era astfel legalizat.

1930–1 octombrie 1934); comandant al Diviziei 12 Infanterie (15 iunie 1935–13 octombrie 1936) comandant al Diviziei 21 Infanterie (13 octombrie 1936–1 noiembrie 1937); comandant al Corpului de Vânători de Munte (1 noiembrie 1937–1 februarie 1940); la dispoziția Ministerului de Război (din 01 februarie 1940). În 1941 a intrat în Waffen-SS participând la campania de pe Frontul de Est în cadrul Diviziei SS *Wiking*. În 1942 a fost însărcinat de Heinrich Himmler cu constituirea unei divizii de etnici germani proveniți din România, Serbia și Ungaria, Divizia SS *Prinz Eugen*. Comandant al 7 SS-Freiwilligen Division *Prinz Eugen* (1 februarie 1942–21 iunie 1943); comandant al V SS-Gerbirgs-Korps (21 iunie 1943–16 septembrie 1944); „Höhere SS und Polizeiführer «Siebenbürgen»” (16-21 septembrie 1944). Luat prizonieri de către trupe sovietice în timpul unei inspecții pe front, a fost executat în captivitate la 21 septembrie 1944. Colonel (din 28 iunie 1920); general de brigadă (din 01 aprilie 1933); general de divizie (din 01 iunie 1939); intră în Waffen SS la 30 iunie 1941 (nr. 401214); SS-Brigadeführer (din 30 noiembrie 1941); SS-Gruppenführer SS (din 20 aprilie 1942); SS-Obergruppenführer (din 21 iunie 1943). BB, NS 19 - Persönlicher Stab des Reichsführers SS -/2859, fol. 20. Schreiben des SS-Brigadeführers Gottlob Berger an das SS-Führungshauptamt vom 10.04.1941, gez. Gottlob Berger; BDC, SSO Akten Arthur Phleps; Vasile Ciobanu, *op. cit.*, p. 259.

⁵³ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 390/1942, f. 294-297. Nota SSI nr. 6110 din 30 iulie 1942; Pe acest raport al SSI referitor la activitatea generalului Arthur Phleps și a altor ofițeri etnici germani, proveniți din România, în cadrul diviziei *Prinz Eugen* mareșalul Ion Antonescu a pus următoarea rezoluție: „Foarte secret. Este o chestiune care trebuie urmărită cu discreție, continuu, și individual și în ansamblul ei. Se poate întâmpla ca generalul Phleps, care nu este normal la cap și care a fost întotdeauna un dușman neîmpăcat al nostru, să fie un ticălos. Totdeauna au fost folosiți ticăloșii”: *Ibidem*, f. 298. Nota Cabinetului Militar al Conducătorului Statului din 30 iulie 1942.

⁵⁴ ANIC, fond PCM-CM, dosar nr. 390/1942, f. 302-308. Nota SSI nr. 6092 din 14 iulie 1942; f. 285-288. Nota Marelui Stat Major român nr. 221106 din 02 septembrie 1942 și anexa „Studiu referitor la trecerile clandestine peste frontieră a supușilor români de origine etnică germană”; f. 280-281. Nota Cabinetului Militar al Conducătorului Statului din 23 septembrie 1942.

⁵⁵ AMR, fond 5416-Marele Stat Major, Secția I-a Organizare-Mobilizare, dosar nr. 3682, fol. 239-243, 245-250.

Autoritățile române și, în mod deosebit Serviciul Special de Informații (SSI) au acordat o atenție deosebită inclusiv rolului GEG în cadrul activității desfășurate de serviciile secrete germane pe teritoriul României. În mod previzibil, cooperarea informativă fructuoasă dintre serviciul secret român și Abwehr în perioada 1939-1940⁵⁶ nu a trecut neobservată în cadrul conducerii superioare a SS. Rivalitatea acerbă existentă între OKW/Amt Ausland/Abwehr și SD-Ausland, preocuparea constantă manifestată de Reichsführerul SS Heinrich Himmler și SS-Obergruppenführerul Reinhard Heydrich în vederea extinderii rețelelor de informații în străinătate ale Amt VI-Ausland din cadrul Reichssicherheitshauptamt (RSHA), precum și dorința de a „recupera” terenul pierdut în favoarea Abwehr, i-au determinat pe cei doi lideri SS să adopte măsuri concrete în vederea constituirii unei rețele de spionaj proprii a SD-Ausland – departamentul VI-spionaj extern din cadrul Reichssicherheitshauptamt - Oficiul Central de Siguranță al Reichului (RSHA) – pe teritoriul României. Eforturile lor în această direcție aveau să fie favorizate inclusiv de evenimentele majore derulate în România în toamna anului 1940, îndeosebi de modificările intervenite la nivelul conducerii minorității germane. Înlocuirea la 22 septembrie 1940 a conducătorului Grupului Etnic German (GEG), dr. Wolfram Bruckner cu Andreas Schmidt a influențat inclusiv activitatea serviciilor de informații germane pe teritoriul României. Dacă în mandatul lui Wolfram Bruckner, conducerea GEG colaborase strâns cu OKW/Amt Ausland/Abwehr⁵⁷ condus de amiralul Wilhelm Canaris, numirea lui Andreas Schmidt în fruntea minorității germane a fost urmată de o reorientare în ceea ce privește cooperarea cu structurile informative germane, noul conducător al GEG optând în favoarea aprofundării colaborării cu Amt VI-SD Ausland din cadrul RSHA. Opțiunea lui Andreas Schmidt, surprinzătoare poate la prima vedere, este însă pe deplin explicabilă dacă ținem seama de poziția de putere și conexiunile de care dispunea Andreas Schmidt la nivelul conducerii SS – prin intermediul relației de rudenie cu SS-Obergruppenführerul Gottlob Berger – respectiv de antecedentele colaborării sale cu Amt VI din RSHA. De altfel, Andreas Schmidt activa „onorific” încă din 1939 în cadrul Amt VI-Ausland din RSHA, activitatea sa în această calitate fiind sprijinită constant de către temutul șef al RSHA, SS-Obergruppenführer

⁵⁶ Vezi pe larg, în acest sens, Ottmar Trașcă, *Relațiile politice și militare româno-germane. Septembrie 1940-august 1944*, Cluj-Napoca, Edit. Argonaut, 2013, p. 347 și următoarele.

⁵⁷ În legătură cu acest aspect Wolfram Bruckner afirma că: „Din însărcinarea personală a lui Wilhelm Canaris am creat încă de la sfârșitul anilor '30 o rețea de agenți, pe care am coordonat-o personal până la numirea mea ca șef al Grupului Etnic German. Ulterior am păstrat legătura doar cu șefii de grup”. ASIG, AXII-3/5, 12. Interview mit Herrn Dr. Wolfram Bruckner, dem ehemaligen Volksgruppenführer der deutschen Volksgruppe in Rumänien von 1939-40, zu dem Thema: „Die Entwicklung des Deutschtums in Rumänien 1933-44” am 11.10.1969; „[Joachim] Meissner mi-a reconfirmat personal că, într-adevăr, dr. Bruckner nu mai primește însărcinări speciale din partea OKW, dar că el este în continuare responsabil pentru Abwehrstelle Canaris. Restrângerea activității sale s-a datorat exclusiv faptului că nu știe să păstreze tăcerea”. BB, NS 19 – Persönlicher Stab des Reichsführers SS - /3867, fol. 55-56. Schreiben des SS-Brigadeführers Gottlob Berger an den Reichsführer SS betreffend die Arbeit der Abwehrstelle im OKW vom 12.09.1944, gez. Gottlob Berger.

Reinhard Heydrich⁵⁸. În fine, intenția lui Andreas Schmidt de a dezvolta cooperarea informativă cu SD-Ausland în defavoarea OKW/Amt Ausland Abwehr venea în întâmpinarea inclusiv a preocupărilor manifestate de liderii proeminenți ai SS, în frunte cu Reichsführerul SS Heinrich Himmler și SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich, de a extinde rețeaua de informații a Amt VI în străinătate (inclusiv în România), respectiv de a contrabalansa astfel activitatea OKW/Amt Ausland Abwehr, serviciul de informații rival. Într-adevăr, perioada în care Andreas Schmidt s-a aflat în fruntea minorității germane avea să se dovedească extrem de rodnică pentru activitatea SD-Ausland în România, sprijinul (politic, logistic, financiar) oferit de liderul GEG la crearea, extinderea, camuflarea și funcționarea rețelei de informații SD-Ausland pe teritoriul României fiind determinant.

Spre deosebire de Abwehr – a cărei prezență era recunoscută și acceptată oficial de statul român – activitatea SD-Ausland era considerată ilegală de către autoritățile române, fiind supravegheată strict. De altfel, se pare că SSI a reușit să descifreze – în pofida acoperirii de care dispunea – natura reală a activității desfășurate de conducătorul rețelei informative SD-Ausland în România, SS-Hauptsturmführer Kurt Auner (etnic german din Medias)⁵⁹, chiar dacă nu a fost în măsură să identifice personalul rețele și agentura utilizată. Sursele cercetate relevă faptul că, în urma desființării OKW/Amt Ausland /Abwehr și integrării majorității departamentelor sale în cadrul RSHA, atitudinea lui Eugen Cristescu față de Amt VI-Ausland s-a modificat radical. Șeful SSI și-a dat seama că reorganizarea serviciilor secrete germane sub egida RSHA consacră, în fapt, triumful Amt VI-Ausland în bătălia pentru putere purtată cu OKW/Amt Ausland/Abwehr, astfel că, din vara anului 1944, Eugen Cristescu și-a declarat disponibilitatea de a coopera din punct de punct de vedere informativ inclusiv cu atașatul de poliție SS la București, SS-Standartenführer Gustav Richter, și rezidența SD-Ausland din România⁶⁰.

⁵⁸ În cadrul unei scrisori adresate șefului RSHA, SS-Obergruppenführer Ernst Kaltenbrunner, Andreas Schmidt recunoștea faptul că „Din anul 1939 am activat onorific în cadrul Amt VI”, afirmând, totodată, că „Atâta timp cât Obergruppenführerul Heydrich a fost în viață, în activitatea mea din România am beneficiat de sprijinul cel mai larg din partea SD și asta începând personal cu Obergruppenführerul Heydrich”. Mai mult, Andreas Schmidt susținea că relația sa de colaborare cu Reinhard Heydrich fusese atât de strânsă încât „Înainte de a fi numit conducător al Grupului Etnic German, la solicitarea expresă a Obergruppenführerului Heydrich am promis că, atunci când situația în cadrul Grupului Etnic German va fi din nou în ordine, mă voi alătura SD în calitate de lider superior”. BB, Parteikorespondenz 128 (Andreas Schmidt), Brief Andreas Schmidt an den Chef der Sicherheitspolizei und des SD, SS-Obergruppenführer Ernst Kaltenbrunner, vom 15.03.1944.

⁵⁹ Pentru activitatea desfășurată în România de rețeaua informativă SD-Ausland condusă de SS-Hauptsturmführer Kurt Auner, vezi pe larg, Ottmar Trașcă, *Relațiile politice și militare ...*, p. 415-433.

⁶⁰ National Archives and Record Administration Washington, RG 319-Records of the Army Staff, Entry A1, Box 134 B, IRR File Kurt Auner, Counter Intelligence War Room London, Situation Report No. 10, Amt VI of the RSHA, Gruppe VI E; Der Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik Berlin, MfS HA IX/11 RHE-West 270, Band 2, fol. 90-91. „Die Tätigkeit deutscher Nachrichten- und Abwehrstellen in Rumänien” vom 05.02.1945, gez. Gustav Richter.

În încheiere, credem că se impun câteva constatări. Este incontestabil faptul că activitatea GEG și a liderului acestuia, Andreas Schmidt, a fost privită încă din primul moment cu suspiciune și îngrijorare nedisimulată de conducerea statului român în frunte cu Ion Antonescu. Prin urmare, în mod firesc, Serviciului Special de Informații (SSI) aflat sub conducerea lui Eugen Cristescu, secondat de Secția a II-a Informații a Marelui Stat Major, Inspectoratul General al Jandarmeriei și Direcția Generală a Poliției, i-a revenit sarcina de a monitoriza strict activitatea GEG. Deși transpunerea în practică a acestei sarcini nu era deloc una ușoară, ținând cont de contextul internațional existent la acea dată și mai ales de sprijinul de care beneficia Andreas Schmidt din partea conducerii superioare SS, totuși SSI s-a dovedit a fi, în linii mari, la înălțimea sarcinii. Astfel, factorii decizionali din București au beneficiat în perioada 1940-1944 de un flux continuu de informații veridice, care au relevat nu numai acțiunile și manifestările ostile ale GEG la adresa statului român, ci și caracterul totalitar al acestei organizații, devenit sub conducerea lui Andreas Schmidt un instrument de forță al politicii promovate de al Treilea Reich în acest areal geografic.